

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Supplementary Examination: March/April-2023

**Economics (Optional) Paper-IV
ECOO4: Money and Banking**

**Day and Date: Tuesday, 11/07/2023
Time: 10.00 AM To 12.00 PM**

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 Commercial banks should not lend to ----- transactions.
A) Merchant B) Speculation C) Industrial D) Agriculture
- 2 ----- is purpose of bank credit creation .
A) Cash B) Profit C) Security D) Profit
- 3 The second layer of protection is considered to be -----
A) Cash balance B) Call money loan investment C) Bill of Exchange D) Capital investment
- 4 ----- is the function of a commercial bank.
A) Accepting deposits B) Lending C) Controlling credit money D) A and B
- 5 When more than -----% of share capital was owned by government then that called as public sector bank.
A) 40% B) 50% C) 75% D) 100%
- 6 A -----bank account can be opened with the name of a registered society.
A) Savings B) Current C) Zero amount D) All of the above
- 7 To keep the customer's account confidential is the -----of banks.
A) Responsibility B) Duty C) Rights D) All of the above
- 8 ----- If the check is presented to the bank, it is called term external check
A) After 2 months B) After 4 months C) After 6 months D) After 3 month
- 9 In----- the Negotiable instrument act was passed.
A) 1881 B) 1891 C) 1885 D) 1890
- 10 ----- are types of Bill of Exchange.
A) Inland Bill of Exchange B) Foreign Bill of Exchange C) Accommodation Bill D) All of these
- 11 By the Merger of banks banking sector becomes -----.
A) Weak B) Strong C) Dangerous D) None of these
- 12 ----- was increases due to Merger of banks.
A) Non Performing Assets B) Government expenditure C) Efficiency D) None of these

- 13 ----- is the prime objective of monetary policy.
A) Price stability B) Exchange rate stability C) Economic growth D) All of the above
- 14 The RBI has been following the policy of-----
A) controlled monetary contraction B) controlled monetary expansion C) unrestricted monetary contraction D) unrestricted monetary expansion
- 15 ----- is qualitative method of credit control.
A) Margin between Margate amount and loan amount B) Bank rate C) Open market operations D) Cash reserve ratio

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Public Banks
- 2 Private Banks
- 3 Procedure of opening an Account
- 4 Difference between Bill of Exchange and promissory Notes

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Explain the assets side of balance sheet of Bank.
- 2 Explain the Characteristics of Bill of exchange.
- 3 Explain the qualitative Instruments of Credit control of Reserve Bank of India.
- 4 Explain the demerits of Bank Mergers.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the process of credit creation and write its limitations.
- 2 What is mean by promissory Note? Explain the characteristics of promissory note.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 व्यापारी बँकांनी ----- व्यवहारासाठी कर्ज देऊ नये.
अ) व्यापारी ब) सट्टेबाजी क) औद्योगिक ड) शेती
- 2 बँकेच्या पतनिर्मितीचा उद्देश ----- असतो.
अ) रोखता ब) लाभता क) सुरक्षितता ड) नफा
- 3 बँक संरक्षणाची दुसरी फळी ----- मानली जाते.
अ) रोख शिल्लक ब) अल्प सूचना कर्जातील गुंतवणूक क) विनिमय पत्र ड) भांडवल गुंतवणूक
- 4 ----- हे व्यापारी बँकेचे कार्य आहे.
अ) ठेवी स्वीकारणे ब) कर्ज देणे क) पतचलन नियंत्रण करणे ड) अ आणि ब
- 5 जेव्हा -----% पेक्षा जास्त भांडवल सरकारी मालकीचे असते तेव्हा त्यांना सार्वजनिक बँका असे म्हणतात.
अ) ४०% ब) ५०% क) ७५% ड) १००%

- 6 नोंदणीकृत संस्थेच्या नावे बँकेत ----- खाते उघडता येते.
अ) बचत ब) चालू क) शून्य रकमेचे ड) वरील सर्व
- 7 ग्राहकाच्या खात्याविषयी गुप्तता पाळण्याची ----- बँकेवर असते.
अ) जबाबदारी ब) कर्तव्य क) अधिकार ड) वरील सर्व
- 8 ----- धनादेश बँकेत सादर केल्यास त्याला मुदत बाह्य धनादेश म्हणतात.
अ) २ महिन्यांनंतर ब) ४ महिन्यांनंतर क) ६ महिन्यांनंतर ड) ३ महिन्यांनंतर
- 9 ----- मध्ये भारतात चलनक्षम दस्त ऐवजांचा कायदा समत झाला.
अ) १८८१ ब) १८९१ क) १८८५ ड) १८९०
- 10 ----- हे हुंडीचे प्रकार आहेत.
अ) स्वदेशी विनिमय पत्र ब) विदेशी विनिमय पत्र क) परस्पर सहाय्यक विनिमय पत्र ड) वरील सर्व
- 11 बँकांच्या विलिनीकरणतून बँकिंग क्षेत्र ----- होईल.
अ) दुर्बल ब) मजबूत क) धोकादायक ड) यापैकी नाही
- 12 बँकांच्या विलिनीकरणातून ----- मध्ये वाढ होते.
अ) अनुत्पादक मालमता ब) सरकारी खर्च क) कार्यक्षमता ड) यापैकी नाही
- 13 ----- हे चलनविषयक धोरणाचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.
अ) किंमत स्थैर्य ब) विनिमय दर स्थैर्य क) आर्थिक वृद्धी ड) वरील सर्व
- 14 भारतीय रिझर्व्ह बँकेने खालील पैकी ----- धोरणाचा स्वीकार केला आहे.
अ) मौद्रिक संकुचन नियंत्रण ब) मौद्रिक विस्तार नियंत्रण क) अनिर्बंधित मौद्रिक संकुचन ड) अनिर्बंधित मौद्रिक विस्तार
- 15 ----- ही पत नियंत्रणाची गुणात्मक पद्धत आहे.
अ) तारण रक्कम व कर्ज रक्कम यातील अंतर ब) बँक दर क) खुल्या बाजारातील व्यवहार ड) रोख राखीव निधी प्रमाण

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 सार्वजनिक बँका
- 2 खाजगी बँका
- 3 बँकेत खाते उघडण्याची कार्यपध्दती
- 4 हुंडी आणि वचनचिठ्ठीमधील फरक

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 बँकेच्या ताळेबंदातील मालमत्तेची बाजू स्पष्ट करा.
- 2 हुंडीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 3 भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या पतनियंत्रणाची गुणात्मक साधने स्पष्ट करा.
- 4 बँक विलिनीकरणाचे तोटे स्पष्ट करा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करून त्यावरील मर्यादा लिहा.
- 2 वचनचिठ्ठी म्हणजे काय? वचनचिठ्ठीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

*****

Model Answer Paper

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 व्यापारी बँकांनी ----- व्यवहारासाठी कर्ज देऊ नये.

अ) व्यापारी ब) सट्टेबाजी क) औद्योगिक ड) शेती

Option 2

2 बँकेच्या पतनिर्मितीचा उद्देश ----- असतो.

अ) रोखता ब) लाभता क) सुरक्षितता ड) नफा

Option 4

3 बँक संरक्षणाची दुसरी फळी ----- मानली जाते.

अ) रोख शिल्लक ब) अल्प सूचना कर्जातील गुंतवणूक क) विनिमय पत्र ड) भांडवल गुंतवणूक

Option 2

4 ----- हे व्यापारी बँकेचे कार्य आहे.

अ) ठेवी स्वीकारणे ब) कर्ज देणे क) पतचलन नियंत्रण करणे ड) अ आणि ब

Option 4

5 जेव्हा -----% पेक्षा जास्त भांडवल सरकारी मालकीचे असते तेव्हा त्यांना सार्वजनिक बँका असे म्हणतात.

अ) ४०% ब) ५०% क) ७५% ड) १००%

Option 3

6 नोंदणीकृत संस्थेच्या नावे बँकेत ----- खाते उघडता येते.

अ) बचत ब) चालू क) शून्य रकमेचे ड) वरील सर्व

Option 4

7 ग्राहकाच्या खात्याविषयी गुप्तता पाळण्याची ----- बँकेवर असते.

अ) जबाबदारी ब) कर्तव्य क) अधिकार ड) वरील सर्व

Option 1

8 ----- धनादेश बँकेत सादर केल्यास त्याला मुदत बाह्य धनादेश म्हणतात.

अ) २ महिन्यांनंतर ब) ४ महिन्यांनंतर क) ६ महिन्यांनंतर ड) ३ महिन्यांनंतर

Option 4

9 ----- मध्ये भारतात चलनक्षम दस्त ऐवजांचा कायदा समत झाला.

अ) १८८१ ब) १८९१ क) १८८५ ड) १८९०

Option 1

10 ----- हे हुंडीचे प्रकार आहेत.

अ) स्वदेशी विनिमय पत्र ब) विदेशी विनिमय पत्र क) परस्पर सहाय्यक विनिमय पत्र ड) वरील सर्व

Option 4

11 बँकांच्या विलिनीकरणतून बँकिंग क्षेत्र ----- होईल.

अ) दुर्बल ब) मजबूत क) धोकादायक ड) यापैकी नाही

Option 2

12 बँकांच्या विलिनीकरणातून ----- मध्ये वाढ होते.

अ) अनुत्पादक मालमता ब) सरकारी खर्च क) कार्यक्षमता ड) यापैकी नाही

Option 3

13 ----- हे चलनविषयक धोरणाचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.

अ) किंमत स्थैर्य ब) विनिमय दर स्थैर्य क) आर्थिक वृद्धी ड) वरील सर्व

Option 4

14 भारतीय रिझर्व्ह बँकेने खालील पैकी ----- धोरणाचा स्वीकार केला आहे.

अ) मौद्रिक संकुचन नियंत्रण ब) मौद्रिक विस्तार नियंत्रण क) अनिर्बंधित मौद्रिक संकुचन ड) अनिर्बंधित मौद्रिक विस्तार

Option 2

15 ----- ही पत नियंत्रणाची गुणात्मक पद्धत आहे.

अ) तारण रक्कम व कर्ज रक्कम यातील अंतर ब) बँक दर क) खुल्या बाजारातील व्यवहार ड) रोख राखीव निधी प्रमाण

Option 1

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 सार्वजनिक बँका

Ans:

2 खाजगी बँका

Ans:

3 बँकेत खाते उघण्याची कार्यपद्धती

Ans:

4 हुंडी आणि वचनचिठ्ठीमधील फरक

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 बँकेच्या ताळेबंदातील मालमत्तेची बाजू स्पष्ट करा.

Ans:

2 हुंडीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Ans:

3 भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या पतनियंत्रणाची गुणात्मक साधने स्पष्ट करा.

Ans:

4 बँक विलीनीकरणाचे तोटे स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करून त्यावरील मर्यादा लिहा.

Ans:

2 वचनचिठ्ठी म्हणजे काय? वचनचिठ्ठीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Ans:

*****